
ВЪВЕДЕНИЕ

В системата COBISS едновременно със споделената каталогизация се актуализират както локалните библиографски бази данни на отделните библиотеки, така и споделената библиографска и нормативната база данни. Библиографските бази данни съдържат библиографски данни и данни за състоянието на фонда .

Структурата на данните в COBISS се определя от формата COMARC за машинночетими записи, а именно:

- формат COMARC/ В за библиографски данни
- формат COMARC/ А за нормативни данни
- формат COMARC/Н за данни за състоянието на фонда

Форматите COMARC/В и COMARC/А са основани на международния стандартен формат UNIMARC, създаден от Програмата за универсален библиографски контрол и международен MARC на ИФЛА (UBCIM).

Форматът COMARC/Н за данни за състояние на фонда е съставен в IZUM, тъй като системата за споделена каталогизация е създадена преди разработването на формата за данни за състоянието на фонда UNIMARC/Н. Основните положения във формата COMARC/Н са утвърдени на срещата на участниците в споделената каталогизация на 7 и 8 ноември 1989 г. в Марибор при обсъждането на документа “Централният каталог на периодичните издания като съставна част на югославската библиографско-каталожна база данни”.

Структурата на данните за състоянието на фонда се основава на анализа на данните за фонда и съответните работни процеси, извършен от тогавашните активни участници в системата на споделена каталогизация. Освен това при разработването на COMARC/Н ключова роля имат и насоките на стандарта ISO/TC46/SC9-N34. При последващите допълнения на COMARC/Н са използвани и други стандарти за данни за състоянието на фонда: ANSI Z39.44-1986, формата MARC 21 (преди USMARC) и други неформални стандарти.

COMARC/Н определя:

- общи сведения за състоянието на фонда в споделената библиографска база данни и локалните библиографски бази данни, които дават възможност за функциониране на *COBISS/OPAC* и координация на набавянето на чуждестранни периодични издания;
- детайлни данни за състоянието на фонда, отнасящи се до конкретни екземпляри в локалните библиографски бази данни, които дават възможност за автоматизиране на дейностите при инвентаризацията и заемането на документите, набавянето на монографичните и контрола върху постъпването на периодичните издания и други вътрешни процедури.

Форматът COMARC/H е адаптиран за системата на споделена каталогизация COBISS, която е описана в ръководството COBISS/Каталогизация. В помощ на въвеждането на записите в рамките на модула COBISS/Каталогизация са включени следните маски за въвеждане: А – съставни части (статии, части от книги и др. за документи на книжен и некнижен носител.), М – монографии (на книжен носител), N – монографии (на некнижен носител), К – (периодични ресурси), Z – колекции (от материали на книжен и некнижни носители). Тези маски на входа включват подбор от полета, подполета и елементи на подполета, които най-често се използват при въвеждането на определено библиографско ниво.

Полетата са означени с поредица от три цифри, а подполетата и елементите на подполетата – с буква или цифра. Най-малката информационна единица, която програмното осигуряване разпознава при търсене и изписване за форматите COMARC/B и COMARC/A е подполе, а за формата COMARC/H – елемент на подполето. Поле/подполе, елемент и код, които са отменени, са означени с два символа “**”.

Ръководството COMARC/H е предназначено да предложи подробни указания за използване на формата. COMARC/H е разделен на 5 съдържателни части и 4 приложения.

В първата част е представена основната структура на данните за общи и детайлни сведения за състоянието на фонда и тяхното отбелязване на отделните нива. (споделени и локални).

Полетата, които съставят формата COMARC/H са структурирани в три части:

- поле 998 - *Общи данни за състоянието на фонда*
- поле 997 - *Данни за състоянието на фонда от периодични издания*
- поле 996 - *Данни за състоянието на фонда от монографии*

В последната част, която е най-обемна, са дадени описания на подполета с отделните елементи, които са подредени по азбучен ред, независимо от полето към което принадлежат. Първо е даден преглед на всички подполета и елементи, които могат да се появят в полета 998, 997 и 996, а след това е описана употребата на индикатори към споменатите полета. Описанието на всяко отделно подполе е съставено от общо описание на подполето, последвано от списък на елементите с максимална дължина и описание на елементите, ако подполето има такива. Накрая са дадени примери от реални записи, взети от бази данни, които поради непрекъснатото им актуализиране може да се променят. В случай, когато е дадено поле 998, се вижда само съдържанието на елемент 7 от подполе 998с, а не всичките девет елемента на това подполе. Съдържанието на всички елементи може да се види в атрибутите на категориите **Поле 998** или **Материал** в модула *COBISS/Фонд*.

Съдържателните части са допълнени със следните приложения:

- *Приложение А* : Съдържание на данните за състоянието на фонда (преглед на подполетата и елементите със сведения за повторяемост и неповторяемост, степен на задължителност и наличие на споделено и/или локално ниво).
- *Приложение В* : Препоръчани съкращения (абривиатури)
- *Приложение С* : Пример за описание на няколко нива

Ръководството е изработено така, че да бъде лесно и икономично допълвано. При промяна или допълване на формата се заменят само тези страници, в които има корекции. Допълнените страници са означени с нова дата, а самата промяна в съдържанието е означена с отвесна черта в полето на страницата за по-лесно разпознаване. Новите или променени страници редовно се изпращат от IZUM на участниците в системата COBISS на адреса на лицето за контакт с COBISS.

Призоваваме всички, които работят с това ръководство да ни изпращат своите забележки и предложения и така да допринасят за усъвършенстване на досега създадените решения.